

5. FEJEZET.

Az 1915. évi téli hadjárat

Irta: vitéz Péczely László.

A világháború második esztendeje köszöntött be. Január 1-én a legfelsőbb Hadur a következő parancsot intézte az immár öt hónap óta vitézül harcoló szárazföldi és tengeri haderőhöz:

„Az elmúlt év öt hónapja óta vívja a Monarchia hű szövetségeseivel együtt a rákényszerített háborút a számos hatalmas ellenséggel.

Hadseregem és haditengerészetem kiváló kitartása, harcikedve és haláltmegvető bátorsága növekedő biztosíték arra, hogy az új évben Ausztria és Magyarország összes lakossága katonai erényeivel szárazon és vizen a haza javára a legnehezebb próbát is becsülettel kiállja.

Fájdalmas köszönettel gondolok azokra a sokakra, akik igaz ügyünkért életüket áldozták fel a véres csatamezőkön.

A legmelegebb elismeréssel köszöntöm fel a derék katonáim mindegyikét és kívánom, hogy az újév az Isten segítségével a győzelemhez vezessen.

Ferencz József.

1. Az 1. kárpáti és a téli mazuri csata. Január elején a szembenálló ellenfelek a legtöbb helyen megálltak és kölcsönösen védelemre rendezkedtek be. Általában azt lehetett hinni, hogy a hideg tél és a nagy hó minden hadműveletet lehetetlenné tesz. Ki gondolta volna, hogy a Kárpátok hófödte gerincein és hágóin oly nehéz véres harcok fognak dúlni, mint 1915 elején?

Az állandó, sok véres áldozatot követelő mozgóharc a Monarchia haderejét annyira lecsökkentette, hogy újév körül az oroszokkal csak 270.000 fegyverünk állt szemben. Ha ebből leszámítjuk a Lengyelországban az 1. és 2. hadsereg kötelékében harcoló 90.000 harcost, akkor látjuk, hogy a Visztulától délre 180.000 katonánk viaskodott 400.000 oroszral.

Hadvezetőségünk nem gondolhatott a csapatok hosszabb pihentetésére, mert a fölényes orosz haderőt csak nagyszabású, meglepő hadművelettel béníthatta meg. Új terv készült tehát s eszerint a németeknek északról, nekünk pedig délről, a Kárpátokból kellett az orosz szárnyakat megtámadni. A megindult támadás a németek oldalán a téli

mazuri csatákhoz, az osztrák-magyar hadseregnél pedig a kárpáti véres utkozetekhez vezetett.

Az oroszok sem maradtak tétlen. Iwanow tábornok, az orosz „Dél nyugati arevonál“ parancsnoka 1914 végén azzal a tervvel lépett a cárr elé, hogy az orosz főerő az immár csődöt mondott keletporoszországi előretörés helyett a Kárpátokon, a Nagy-Magyar-Alföldön, majd Bécsen át előnyomulva kerüljön a nyugaton harcoló német főerő hátába. Iwanow tábornok úgy okoskodott, hogy a Monarchia nyomban alkotóelemeire bomlik, mihelyt az orosz megszállás bekövetkezik. Még arra is számított, hogy a Monarchia szláv nemzetiségű lakosságában hű szövetségeseire talál.

Iwanow tábornok tervét az orosz cárr és a főparancsnokság — szerencsére — nem tették teljesen magukévá, noha azt ez a katonai és politikai szempontból egyaránt nagyvonalú gondolat méltán megérdemelte volna. Nikolaj Nikolajevics nagyherceg elaprózta erejét a keletporoszországi és a kárpáti vállalkozás között. Mind a két helyen kísérletezett, de eredményt seholsem tudott elérni.

*

Mint tudjuk, december 31-én a 11. lovashadosztály egyik dandára a 604-es nyeregben (Vázlat a 250. oldalon) védelmezte a 3. hadsereg balszárnyát, másik dandára pedig Uscieruskien tartalékban volt. A 6. lovashadosztályból az 5. lovasdandárt Klimkowára rendelték.

Az oroszok először a 3. és 4. hadsereget akarták szétválasztani egymástól és a hadászati fontos Gorlice—Grybow és Neusandez-i utat igyekeztek elfoglalni.

Január 1-én a 604-es nyeret védelmező Czitő csoport ellen nagyobb orosz erő nyomult elő, ezért a 9. honvéd huszárezredet és a 5. honvéd huszárezred I. osztályát Gladyszowon át a csoport meg erősítésére küldték. Gladyszownál kémek által vezetett nagyobb orosz gyalogság támadta meg a 24. lovasdandárt. A huszárok lóról szálltak és heves tűzharcot vívtak. Egyidejűleg orosz gyalogság a Czitő csoportot is visszaszorította. A 11. lovashadosztály csapatai Uscieruskien gyülekeztek, majd a Ropa völgyében 537—671 mp. közti szakaszt szállták meg. A 11. lovashadosztályhoz északon az

5. dragonyosdandár védőállása csatlakozott. Este a lovashadosztály támogatására egy menetzászlóalj érkezett.

Január 2-án a 11. lovashadosztály, az 5. lovas-hadosztály gyalogosztaga (500 karabély) és az 55. gyalogdandár részei heves támadással visszafoglalták az előző napon elvesztett állásokat. A 604-es nyeregnél közel 200 orosz elfogtak és két géppuskát zsákmányoltak.

Január 4-én a III. hadtest három dandárának, az 5. lövészezrednek, a 11. és 5. honvéd lovashadosztályok gyalogosztagainak Banicát kellett volna elfoglalniok, hogy a Gorlicét Banicával összekötő utat felszabadítsák. A támadás azonban a magas hóban szívósan védekező oroszok állásai előtt elakadt.

Január 6-án a III. hadtest beszüntette a Banica elleni támadást, a III. hadtest bal- és a IX. hadtest jobbszárnyát visszakanyarították. A két hadtest közötti részt a Smerekowietől keletre levő 520 mp. és a 604 nyereg között a 11. honvéd lovashadosztálynak kellett elzárnia. A lovashadosztály egyik dandárát és a gyalog-osztagát az 520 és a 640 nyereg között az első vonalban alkalmazta, másik dandárát tartaléknak visszatartotta.

A Pflanze-Baltin hadseregesoport arevonán az uzsoki szorost az oroszok Szilveszter éjjel rajtaütéssel elfoglalták. A hágót védő csapatok Révhely—Sóhát vonalába vonultak vissza. Támogatásukra azonnal útbainditották az eddig Huszton lévő 1. népfölkelő lovasdandárt és néhány népfölkelő alakulatot. Az uzsoki szoros visszafoglalását a 3. hadseregre bízták.

A 3. hadsereg a 128. népfölkelő dandárt Utezáson, a 8. lovashadosztályt Wolosaten át az ellenség oldalába és hátába irányította. A csapatok azonban a nehéz utakon nagyon kifáradtak, rendeltési helyükre igen csökkent harcértékkel érkeztek meg. Hadvezetőségünk ezért a továbbiakban úgy intézkedett, hogy az uzsoki szorost csak az általános támadás keretében foglalják vissza.

A népfölkelő lovasdandárt az Ung völgyébe vitték, ahol Sóháltól északra a Lyuta és Bisztrica völgyeket zárta el. Egy osztaga Havasköznél harcolt.

A nagy kárpáti támadásunkhoz a 3. hadsereget az 1. hadseregből kivett V. és XIX. hadtesttel, a Pflanze-Baltin hadseregesoportot a szerb hadszíntérről ide szállított XIII. hadtesttel megerősítették. A 3. hadsereg és a Pflanze-Baltin hadseregesoport között egy új hadsereg, Linsingen tábornok német „Déli-hadserege“ vonult fel. Jobbszárnyán Geroock német tábornok hadteste Ökörmező-Toronya közt, középen a Hoffmann hadtest a Beszkid és verecke hágókban, balszárnyán a Bothmer hadtest volt, amely az uzsoki szoros visz-

szafoglalásával megbízott Szurmay altábornagy csoportjával összeköttetésben állt.

A 2. hadseregnek is a Kárpátokban kellett előretörnie, de beerkezéséig a támadással nem lehetett várni.

Az új haditerv szerint a 4. hadseregnek és a 3. hadsereg Dukláig terjedő részeinek az volt a feladatuk, hogy az oroszokat lekössék, a 3. hadsereg Duklától keletre levő részeinek és a német „Déli hadseregnek“ a Pflanze-Baltin hadseregesoporttal együtt Przemyslen, Samboron, Stryjen és Bukovinán át kellett támadni.

Az oroszok támadását sikerült megelőznünk; hadseregeink január 23-án megkezdték az előnyomulást a Kárpátokban és csapataink a nehéz erdős, hegyes terepen a nagy hideg és mély hó ellenére kezdetben szép sikereket értek el.

A Szurmay csoport az uzsoki hágót visszafoglalta, a Déli hadsereg pedig a Verecke és Beszkid hágókat kerítette hatalmába. A 3. hadsereg jobbszárnya a Sanig tört előre; a Pflanze csoport is szép sikereket ért el.

Ezalatt azonban Iwanow január 26-tól február 3-ig a 3. hadsereg balszárnyát nagy erővel támadta meg és a Dukla szorost védő csapatokat Zboró és Stropkó vonaláig szorította vissza. A 3. hadsereg támogatására a 4. hadseregtől a XVII. hadtestet vonták ide, de sokat ez sem segített. A 3. hadseregnek Sanig előretört jobbszárnyát vissza kellett vonni, a Szurmay csoportnak és a német Déli hadseregnek pedig be kellett szüntetniök győzelmes előnyomulásukat.

A német Déli hadsereget, a Pflanze-Baltin hadseregesoportnak kellett volna előresegítenie. A hadseregesoport jobbszárnya győzelmesen előre is tört, február 17-én elfoglalta Czernovitzot és a Dnyeszterig hatolt, balszárnya pedig február 20-án Stanislaut foglalta el.

Innen nyugat felé a Déli hadsereggel harcoló oroszok hátába akart előnyomulni, de északról és északnyugatról nagy erők támadták meg és Porubya nyomták vissza.

*

Mialatt a kárpáti csata dühöngött, Hindenburg Keletporoszországban a téli mazuri csatát vívta. Bár az orosz 10. hadsereget megverte, döntő győzelmet elérni nem tudott.

2. A 2. téli kárpáti csata. (1915 febr. 25.—márc. 10). Nikoláj Nikolajevics, az orosz fővezér az eddigi harcok tapasztalatai alapján belátta, hogy egy időben két irányba, Németország és Magyarország ellen döntő sikert nem tud elérni, ezért az orosz haderő fő támadási céljául a magyar Alföldet tűzte ki. Iwanow tábornok Kárpátokat ostromló haderejét az 1. hadseregünk elől elvont 9. hadsereggel és még két hadtesttel megerősítette és új támadásra rendelte.

Az oroszok hatalmas erejű nagy támadásának kivédésére es egyben a már élelmezési nehézségekkel küzdő Przemysl felszabadítására a mi hadvezetosegünk viszont elhatározta, hogy a Kárpátokban küzdő haderőnket még jobban megerősíti és itt ő maga is új támadást kezd. Ezért a 2. hadsereget a XII. hadtest kivételével újra a Kárpátokba irányította és Lupkow és Uzsok között vonultatta fel. E hadsereg kötelékébe tartozott az V., XVIII., IV., az újonnan alakított XIX. hadtest és az uzsoki hágót védő Szurmay csoport.

A 2. hadsereg Przemysl felmentéséért február 25-én kezdte meg a támadást, de a nehéz terep és időjárási viszonyok miatt, főleg pedig azért, mert ellene az oroszok is igen nagy erőket vetettek hareba, csak lassan nyert tért. Rendkívül véres ütközetekkel március 10-ig Baligrodig nyomult elő, de innen fáradt csapatait az ellenség állandóan megismételt ellentámadásai miatt már nem tudta előbbre vinni.

Csapataink Uzsoktól északra sem tudták a nagyobb orosz erőt leküzdeni. A Déli hadsereg sem tudott előrejutni és végül a 3. hadseregnek Lupkownál megindított támadása is elakadt.

Az Arz csoport (VI., XIV. hadtest) Gorlicenél csak helyi sikereket tudott felmutatni.

Március 20-án hadseregeink kimerülve kénytelenek voltak minden vonalon védelemre berendezkedni és Przemysl várának éhséggel küzdő hős, főleg magyar védőit magukra hagyni.

Przemysl védőőrsége a november 4-től tartó második körülrzárása alatt több alkalommal megkísérelte, hogy a körülrzáró oroszok gyűrűjét áttörje, de kitörései nem hoztak döntő sikert. Az éhségtől kimerült csapatok, minden erejüket összeszedve, utoljára március 19-én törtek ki a várból, de ez alkalommal sem bírtak a körülrzáró oroszokkal. A vár parancsnoka, Kuzmanek gyalogsági tábornok reménytelen helyzetében a vár feladására szánta el magát. Az erődöket felrobbantatta, a védőrség fegyverét és lövészerét elpusztította és Ő Felsege előzetes hozzájárulásával az erődök romját, védőcsapataival egyetemben március 23-án átadta az oroszoknak.

A vár meghódolása következtében fogságba került a 23. honvéd gyaloghadosztállyal együtt a hadosztály lovassága, a 4. honvéd huszárezred I. osztályának parancsnoksága és 1. és 2. százada is.

A fentvázolt eredmény nélkül végződő támadó hadműveletek alatt lovasságunk sem maradt tétlen.

Az 5. lovashadosztályt februárban a Pflanzler-Baltin hadseregesoporthoz szállították és a hadseregesoport jobbszárnyán küzdő Marschall hadtestben harcolt. Február második felében Krasnánál és Niebylownál vívott eredményes harcot.

A 10. lovashadosztályt, mely január hó 22-ig Zboró környékén volt tartalékban, Eperjestől vo-

naton Tiszaújlak környékére szállították. Egy ideig a Déli hadsereg tartalékát képezte. Február 13-án Nagyszöllösön ismét vonatra rakták és Delatynba szállították. Február 20-án átkelt a befagyott Bystricán és a lakosság örömujjongása között bevonult Stanislauba, ahonnan észak felé nyomult elő, később azonban az oroszok ellentámadása ezt a lovashadosztályt is visszaszorította.

A 8. lovashadosztályt és az 1. népfölkelő lovasdandárt az uzsoki szoros visszafoglalásáért vívott harcoknál használták fel.

A népfölkelő lovasdandár január 31-től Nagybereznán, Csontosón, Uzsokon át Butlára előretört, a Komarnikitől északra levő magaslatokat elfoglalta. Február 6-tól a Sepliwka-magaslatért vívott harcokban vett részt. Február 16-tól Hajasdon és Határszögön át Wolosatera irányították, ahol gyalogságot váltott fel. Február 28-tól, mint a 2. hadsereg tartaléka Bercsényifalvára ment. Március 26-tól Homonnán át Stropkóra vitték.

Április 1-től az 1. lovashadosztállyal együtt az Ondola völgyét zárta el.

Az 1. lovashadosztály a 3. hadseregnél (X. és VII. hadtest) betört oroszokkal harcolt. Először Körmösnél vetették hareba. Az orosz tömegtámadás január 30-án visszaszorította, de Kisgombástól északra újra megkapaszkodott. Gyalogosztaga Czeremchánál vívott véres harcot az ellenséggel. A gyalogosztagot alárendelték a 3. honvéd gyalogezrednek, amelynek visszavonulását csaknem az utolsó karabélyig kitarva, biztosította. Az ellenség támadásait eleinte tüzzel visszaverte, de az oroszok mindig nagyobb erőket dobtak hareba és betörték a huszárok állásaiba. Karabélytusra, késre, ököltre került a sor. A maroknyi gyaloghuszárosztag utolsó csepp véréig védelmezte a magyar határt. Az oroszok csak másnap mertek az első magyar helységbe, Nagycsertésre bevonulni. Február 1-én Havajnál harcolt a lovashadosztály, február 10-én pedig Stropkótól északra Bányavölgy környékén rendezkedett be védelemre.

A 4. lovashadosztály hatásosan támogatta a 3. hadsereghez tartozó III. hadtestnek, majd a XVII. hadtestnek harcat. Márciusban és áprilisban az 1. lovashadosztálytól nyugatra az 1. népfölkelő dandárral együtt védelmi állásokban harcolt.

A 11. lovashadosztály február 1-én — nehogy Banica környékéről az oroszok erőket vihessenek el a Kárpátokba — a 45. gyaloghadosztály részeivel együtt Banica ellen támadott. A támadást febr. 17—23. között a IX. hadtest csapataival megismételte és arcvonalát előre is vitte. Ezután gyalogosztaga a VI. hadtest kötelékében Luznánál harcolt.

A hadosztály egyik dandára március 18-án az Arz altábornagy Gorlice melletti hadseregesoportjához tartozó és Luznánál harcoló 9. honvéd gya-

logezred részeit váltotta fel és itt 23-ig védelmezte az állásokat.

A 6. lovashadosztály február 28-ig Zdoniánál a 4. hadsereg tartaléka volt. Ezután Budapesten, Kolozsváron át Borgóra szállították. Itt Pflanzner-Baltin hadseregesoportjába osztották be. Március 17-én Sniatynba érkezett.

A 2. lovashadosztályt, mint az 1. hadsereg tár-

szorították vissza, ahol új védelmi állásokat épített és ezekben július 3-ig tartóztatta fel az oroszokat.

3. A húsvéti esata (márc. 20-tól—ápr. 9-ig). Kifáradt hadseregeink az oroszoknak március hó 20-án nagy erővel megindított támadásai ellen eleinte csak védekeztek. Szívós kitartásuk az oroszok tízezreit tette harc képtelenné. Oroszország

Egy jól felállított huszárgéppuska hatása.

talékát február 17-ig az arcvonal mögött Wk. Ksiaz környékén továbbképezték, de 18-tól a Nida nyugati partján már védőszakaszt kellett átvennie.

A 7., 9. és a 3. lovashadosztály a 9. német és az osztrák-magyar 2. hadsereg között Pietrkow környékén részint arcvonalban, részint tartalékban volt.

emberanyaga azonban kifogyhatatlannak látszott. Március 23-án a Przemysl körülzáró hadteste is felszabadultak. Ezeket is a Kárpátokat védő hadseregeink ellen vetették harcba.

Az oroszok először 2. és 3. hadseregünket támadták meg. A XVII. hadtest védelmi állásait Stropkótól északra áttörték és további előnyomu-

Huszárok és oroszok védelmi állásai a Kárpátokban.

A 3. lovashadosztályt január 25-én észak felé Thornra irányították. Itt átkelt a Visztulán és február 20-án a 9. német hadseregtől északra levő Gallwitz hadseregesoport kötelékében Dobrin felé nyomult elő. 22-ig a német csapatok harcát támogatta, majd Rogulwosknál védelemre rendezkedett be. Innen március 5-én az oroszok Bromierzára

lásukat csak az 1. és 4. lovashadosztályunk és a népfőlkelő lovasdandár tudta feltartóztatni. Lovas seregtesteink ezután gyalogságunk visszavonulását biztosították, majd példás rendben visszahúzódva, Stropkótól délre, illetőleg dél-nyugatra rendezkedtek be védelemre.

Az első támadás után az oroszok a III. had-

Lovashadosztályok és dandárok beosztása 1915-ben.

Lovashadoszt. száma	Lovas-dandár száma	Lovas-ezred száma	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December	Megjegyzés
1.	6.	7. Hu. 14. Hu.	21.				16 24	2 12 20 29	3 7	5	28 2 16				*4. hu. e. júliusig a 3. lovashadosztálynál volt.
	7.	4. Hu. 12. Hu.	X. hadtest Meixner	3. hadsereg. Boroevic gyalogsági tábornok				Beskied hdt.	2. hds. XVIII hdt.	Német Déli hadsereg. Linsingen vezérezredes	2. hadsereg Böhm Ermolli	4. hadsereg	Linsingen vezérezredes seregszoportja Gerock hadseregszoport Hauer lov. tbk. lovashadteste		
2.	3.	6. Hu. 16. Hu.	18.				2.	30.	30.		3 10 17.	26.		10 21	2. hadsereg
	16.	3. Hu. 5. U.	1. hadsereg. Dankl lovassági tábornok				Ho. parancsnokság és 3. dandár XIV. hadtest		József Ferdinánd főherceg 4. hadsereg. IX. XVII. XIV. hadtest	német 9. hadsereg német Frommel lovashadtest	4. hadsereg	Linsingen vezérezredes seregszoportja Gerock hadseregszoport		Herberstein lovas hadtest	
3.	10.	3. D. 7. U.	26.						20.						7. hadsereg. Pflanzeur Baltin lovassági tábornok május 7-től 7. hadsereg Benigni csoport
	17.	1. Hu. 4. U.	2. hadsereg Hauer lovashadtest	német 9. hadsereg		Német Gallwitz hadsereg									
4.	18.	9. D. 13. U.	25.	10.			8.	4 10 21 3 16		25 31.	17 26.	31.		10 21.	2. hadsereg
	21.	15. D. 1. U.	Berndt lovashadtest	III. hadtest	3. hadsereg. Boroevic gyalogsági tábornok			X. hadtest	német déli hadsereg V. hadtest	2. hadsereg	1. hadsereg. Puhallo	4. hadsereg	Linsingen vezérezredes seregszoportja Gerock hadseregszoport		
5. H.	19. H.	1. H. Hu. 8. H. Hu.	26.						20.	15	12	10	14 21		H. = honvéd Nfk. = népfőlkelő
	23. H.	6. H. Hu. 7. H. Hu.	3. hadsereg Berndt lovashadtest	útban	Marschall csoport		XI. hadtest Korda	Benigni csoport	1/2 ho. hadsereg tartalék	1/2 ho. Benigni XI. hadtest	Benigni csoport	XIII. hadtest	VI. hadtest	Benigni Hadsereg tartalék	
6.	5.	6. D. 8. D.	23.	12.					20.	8	12				Hds. = hadsereg Hdt. = hadtest Csop. = csoport Ho. = hadosztály
	14.	11. Hu. 6. U.	4. hadsereg 1/2 IX. hadtest 1/2 XI. hadtest	VI. hadtest	szállították	Marschall csoport XI. hadtest	XI. hadtest	Benigni csoport		XIII. hadtest	Brudermann Lehmann	Hadfy csoport			
7.	11.	10. D. 2. U.	25.	14.					20 23		17.	30.	10	21	gy. tbk. = gyalogsági tábornok lov. tbk. = lovassági tábornok
	20.	12. D. 3. U.	2. hadsereg Hauer lovashadtest	Woyrsch vezérezredes hadserege Kövess hadseregszoport (XII. hadtest)						útban	4. hadsereg Berndt lovashadtest	Linsingen vezérezredes seregszoportja Gerock hadseregszoport		Herberstein lovashadtest	
8.	13.	7. D. 8. U.	14.	22.					20						Pflanzeur Baltin lovassági tábornok hadseregszoportja május 7-től 7. hadsereg
	15.	2. D. 11. U.	3. hadsereg	2. hadsereg	Marschall csoport. XI. III. hadtest		Benigni csoport		Henriquez, Hadfy, Benigni csoport						
9.	1.	4. D. 13. D.	15.						11		16.				Woyrsch vezérezredes hadserege Kövess hadseregszoport (XII. hadtest)
	9.	1. D. 11. D.	2. hadsereg Hauer lovashadtest							német 9. hadsereg német Frommel lovashadtest		Linsingen seregszoport Gerock hadseregszoport Hauer lovashadtest			
10.	4.	10. Hu. 13. Hu.	15.												Pflanzeur Baltin lovassági tábornok hadseregszoportja május 7-től 7. hadsereg
	8.	9. Hu. 12. U.	3. hadsereg Berndt lovas-hadtest	Szállítás	Czibulka	XI. hadtest	III. hadtest	Benigni XI. hadtest	X. és IX. hadtest		Linsingen seregszoport Gerock hadseregszoport				
11. H.	22. H.	2. H. Hu. 3. H. Hu.	15.	10.	12	2.	12	25	12 21.	7.	7.	16.	25	9.	Linsingen vezérezredes seregszoportja Gerock hadseregszoport Hauer lovashadtest
	24. H.	5. H. Hu. 9. H. Hu.	3. hadsereg Berndt lovas-hadtest	IX. hadtest VI. hadtest	22. dandár XIV. hadtest 24. dandár VI. hadtest	német II. hadsereg Mackensen	IX. hadtest	4. hadsereg XVII. VI. hadtest Beskied hadtest	német II. hadsereg Beskied hadtest	I. hadsereg	német Bug hadsereg	német Bug hadsereg Heidebreck lovashadtest	4. hadsereg Bis singen	Hauer lovas-hadtest	
	1. Népfőlkelő lovas dandár	1. népfőlkelő huszár 2. népfőlkelő huszár	Pflanzeur Baltin lovassági tábornok hadseregszoportja				2. hadsereg								

Használt rövidítések:
 Hu. = huszár
 D. = dragonyos
 U. = ulánus
 H. = honvéd
 Nfk. = népfőlkelő
 Hds. = hadsereg
 Hdt. = hadtest
 Csop. = csoport
 Ho. = hadosztály
 gy. tbk. = gyalogsági tábornok
 lov. tbk. = lovassági tábornok

testet szorították vissza Zboró felé. A hadtest minden tartalékot harcra vetette, de az elvesztett területet nem tudta visszafoglalni.

Majd az osztrák-magyar 3. és 4. hadsereg ellen fordultak. Ezeket akartak szétválasztani egymástól. Nagy erővel történő támadásuk következtében a IX. hadtest jobbszárnyát kissé hátra kellett kanyarítani. A IX. és III. hadtest között Regetőnél befészkelődött oroszok visszaverésére a 11. lovashadosztályból a 24. lovasdandárt és a gyalogosztágot használták fel.

A 24. lovasdandárt és a gyalogosztágot március 25-én Izby—Bieliczna—Tylicz körletében gyülekeztették és ezek 27-én a 8. császárvadász hadosztállyal vállalva a Jaworzynka—Wysola magaslatot megszállva tartó oroszokat többszörösen megtámadták és március 31-ére heves harcok árán védelmi állásukból kiverték.*

Április 3-án az ellenség a Wisola 788. mp., Palikova 748 mp. és Sekova 681. mp. vonalában levő állásainkat nagy erővel támadta meg, de csapataink az oroszokat visszaverték. A huszároknak Wisolán levő védelmi állásai előtt 350 orosz (tiszt és legénység) holtteste maradt. A 24. lovasdandár felváltásáig, április 16-ig az elfoglalt állásait ismételt támadások ellenére hősiességgel megvédte.

Az oroszok a 3. hadsereghez tartozó és a Laborceza völgyét védő X. hadtestet visszaszorították és utána a 2. hadseregnek Baligrodig előretört részeit akarták hátbatámadni. Támadásuk eredménnyel járt, március 25-től a 2. hadsereget visszanyomták.

A nagyon szorongatott 2. és 3. hadseregünk tehermentesítésére a német Déli hadsereg és a Pflanzler-Baltin hadseregesoport új támadást kezdett. A 3. hadsereg közvetlen segítségére Lengyelországból a „Beszkid“ hadtestet Homonnára szállították.

A német Déli hadsereg több fontos magaslatot elragadott az oroszoktól. A Pflanzler-Baltin hadseregesoport a lovassággal és a XI. hadtesttel megerősödve, győzelmesen előnyomult. Az 5. és 6. lovashadosztály Toporoutz és Dobronoutz vonaláig, a 10. lovashadosztály pedig a Dnyeszterig előretört. Ezután a jobbszárnyat Czernowitztól északra a besszarábiai határ mentén a Dnyeszterig a Papp dandár és az 5. és 6. lovashadosztály biztosította. A Dnyeszter vonalát kb. 30 kilométeres szakaszon a 10. lovashadosztály figyelte meg. A járőrök Chotinig mentek előre. A hadseregesoport megerősítésére küldött 8. lovashadosztály egyelőre Sniatynban tartalékként maradt.

Az oroszok által minden erejük latbavetésével április 1-én megindított támadás fő iránya Homonnán át vezetett.

Az új nagyarányú orosz támadás a VII. hadtestet nem tudta visszaszorítani, de a X. hadtest

nagyon lepadt létszámú hadosztályainak maradványai lassan visszahúzódtak. Szerencsére a Beszkid hadtest élhadosztálya április 2-án Izbugyabélára érkezett és nyomban ellentámadásba ment át. Sikerült is megállítani az oroszokat. A Beszkid hadtest előtt megtorpant oroszok most nagy erővel ismét a VII. hadtestre vetették magukat. A Beszkid hadtest azonban nem állt meg, hanem a Laborceza völgyében tovább nyomult elő és ezzel tehermentesítette a VII. hadtestet is.

A X. hadtestet Zboróhoz vitték a 3. hadsereg balszárnyára. Beavatkozása elhárította azt a veszélyt, hogy az ellenség a 3. és 4. hadseregeinket széjjelszakítsa.

*

A sok véráldozatot követelő husvéti csata mindkét fél kimerülésével fejeződött be. A hatalmas erejű orosz támadás megakadt és az ellenség is védelemre rendezkedett be.

Az oroszok magyarországi erőszakosan végrehajtott támadásukért páratlan árat fizettek. A Kárpátok hős védői és a kárpáti szigorú tél az ellenségnek közel másfél millió főnyi veszteséget (halottak, sebesültek, foglyok, betegek) okoztak. Ezt a veszteséget pedig az akkor százhetven millió lakosú Oroszország sem tudta egykönnyen kiveherni. Minden túlzás nélkül mondhatjuk azt, hogy az orosz erély és erő az 1914—1915. évi kárpáti csaták alatt többé be nem gyógyuló sebet kapott.

*

Már előzőleg szoltunk arról, hogy 1915 januárjától a lovasezredek csukaszürke ruhás gyalogos pótlásokat is kaptak. Már minden lovasezrednek volt egy gyalogos százada. Ezekkel a gyalogos századokkal azonban nem a lovasezredek parancsnokai rendelkeztek. A gyalogszázadokat hadosztályonként külön osztályba vonták össze s őket közvetlen a lovashadosztály parancsnoka alá rendelték. Később a gyalogos osztályokat lövésoszályoknak nevezték.

A lovasszázadok legénysége eleinte kissé le nézte a lövésoszályokhoz beosztottakat. Ez a lenézés joggal fájta a lövészeknek, mert hisz ekkor még a lövészek éppen olyan kiképezett huszárok voltak mint a lovasszázadok huszárjai.

Ajkukon ekkor termett meg az a büszke lövésznóta, amely bepillantást enged a gyalogossá tett huszárok lelki világába:

„Ninesen lova, ninesen lova már a (hármahetes, magyar) huszárnak,
Mert elvitték, abfiolták azt a magyar gazdáknak.
Ha kellett, hát odaadtuk, eljárunk mi gyalog is,
De a nevünk az megmarad, huszár leszek, vagyok is.“

* Lásd a 250. oldalon levő terepvázlatot.